

**MAMAK ASKERİ CEZAEVİNDE
12 MART DÖNEMİNDEKİ FAŞİST BASKI
EZİYET VE KANUNSUZLUKLAR
AYNEN DEVAM ETMEKTEDİR**

**MAMAK ASKERİ GEZAEVİNDE
12 MART DÖNEMİNDEKİ FAŞİST
BASKI EZİYET VE KANUNSUZLUKLAR
AYNEN DEVAM ETMEKTEDİR**

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÙLTÜR
VAKFI

LE-YA YAYINLARI

Sorumlu mûdûr : C. Kerim Hanođlu

Adres : Klodfarer Cad. No: 32
Çemberlitaş - İSTANBUL

Dizgi - Baskı : Osmanlı Matbaası

Mayıs, 1978

S U N U Ş

1971 12 Martında muhtıra adı altında tezgahlanan askeri faşist darbenin üzerinden 7 yıl geçti:

Bu dönem halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde diğerlerinden ayrı, kapkara bir dönemdir. Zulümlerin katmerleştiği bir dönemdir.

«12 Mart» diye tarihe geçen bu dönemde nice «faili meçhul» cinayetler işlendi, işkencelerde insanlar öldürüldü, sakat bırakıldı. İnsanlık onur ve haysiyetine zerrece sahip olmayan faşist işkencilere gün doğdu. MİT, Kotr-gerilla gibi gizli teşkilatlar harıl harıl yurtsever ve devrimci avına çıktı. Söz, fikir, düşünce, basın «hürriyeti» iyice sınırlandı. Halkın her türlü demokratik direniş, toplanma, grev, gösteri yapma gibi hakları askeri süngülerin gölgesinde yok edildi. Yakın tarihimizdeki bu dönemin ismi demokratlara bile ürperti veriyor.

Bu dönemin başlangıcı olan 12 Mart tarihinin üzerinden 7 yıl geçti, ama onun uygulamaları hâlâ halkımızın üzerinde devam ediyor. Yine grevler, direnişler bastırılıyor; faili meçhul cinayetler işleniyor; MİT ve Kotr-gerilla işkencelerini aksatmıyor. Bir çok yurtsever ,devrimci işkenceler altında öldürülüyor. Siyasi düşüncelerinden dolayı zindanlara, doldurulanları zindanlar almıyor. Zindanlar, çürümüş düzenin bütün pisliklerini ayna gibi yansıtıyor, düzenin yozluğunu, faşist zulmün hangi seviyeye çıktığını gösteriyor. Zindanlarda insanlar insanlıklarından çıkarılıyor. Zindanlarda mahkumlar direniyor!

İşte, zindanlardan özgürlük türküsünün yükseldiği böyle bir dönemde elimize Mamak Askeri Cezaevi ile ilgili bir yazı geçti. Çeşitli gazete, dergi ve

demokratik kuruluşlarla birlikte yayınevimize de gönderilen kısa yazı orada uygulanan faşist zulmü, dönen dolapları, entrikaları bizlere anlatıyor.

Yazı kısa olmasına karşın, faşizmin, halkın haklarına nasıl tahammülsüz olduğunu; ülkemizdeki «demokrasi» havarilerinin buna olan inançlarında ne derece samimi olduğunu, faşizmin kendi kanunlarını bile nasıl hiçe saydığını belgeliyor. 12 Martın üzerinden 7 yıl geçmesine karşın o günkü uygulamaların nasıl devam ettiğini gösteriyor.

Bütün bunlara karşı zindanlardan yükselen bu ses onların dört duvarını ve demir parmaklıklarını yerle bir edecektir.

Biz bu yazıyı başta halkımız olmak üzere tüm demokratik kuruluşlara, yurtsever ve devrimcilere, nihayet CHP Hükümetine ve onun Aadalet ve İçişleri Bakanlığı'na ithaf ediyoruz.

Not : Yazıda, Mamak Cezaevinde kalanların arasında M. Ramazan Aktolga, Yusuf Küpeli gibi kişilerin de olduğu belirtiliyor. Bunlardan M. R. Aktolga sıkıyönetim mahkemelerinde «Demirel milliyetçidir» şeklinde sözlerle teslim olan örnek bir unsurdur. Yusuf Küpeli ise bugün devrimci mücadeleden caymış, sosyal-faşist safa geçmiş bir unsurdur. Yazıda, cezaevindeki uygulamaların bir bölümü anlatıldığı için bunların ismi de geçmektedir. Okuyucu bunları yurtsever, devrimci olarak değerlendirmemelidir. Ayrıca yazıda Mahir Çayan ve arkadaşlarının katledildiği Kızıldere'de sağ ele geçen Ertuğrul Kürkçü'den de söz ediliyor. Hakkında bir dönem çeşitli iddialar dolaşan ve henüz açıklığa kavuşmayan E. Kürkçü'nün bugünkü niteliğini bilemiyoruz. Okuyucu bunu da gözönüne almalıdır.

LE - YA YAYINEVİ

MAMAK ASKERİ CEZAEVİNDE, 12 MART DÖNEMİNDEKİ FAŞİST BASKI, EZİYET VE KANUNSUZLUKLAR AYNEN DEVAM ETMEKTEDİR

1) MAMAK'DA SİYASİ TUTUKLULAR BİRBİRİNDEN VE DİĞER BÜTÜN TUTUKLULARDAN TECRİT EDİLEREK ADETA BİR İHTİLATAN MEN UYGULAMASINA TABİ TUTULMAKTADIRLAR

1974 Af kanunundan sonra Mamak Ask. Cez. de, TCK'nun 146/I. maddesinden ölüm ve ömürboyu hapisle cezalandırılmak istenen 6 siyasi tutuklu kalmıştı. Bunlardan üç'ü, haklarındaki ömürboyu hapis hükmünün Askeri Yargıtayca bozulması üzerine 1975 yılında tahliye oldular.

1976 Martında, yine TCK'nun 146/I. maddesinden İstanbul Sıkıyönetim Mahkemelerince cezalandırılan 8 siyasi tutuklu daha getirildi Mamağa. Böylece 1976'da 11 siyasi tutuklu olmuştu.

Bu onbir tutukludan 3'ünün cezası 1977 yılı içinde, beşininki de 1978 Ocağında kesinleşerek söz-konusu tarihlerde Niğde Cezaevine nakledildiler.

Mamak'da halen tutuklu olarak, beş yıldır askeri cezaevlerinde kalmakta olan 3 siyasi tutuklu (Aslan KILIÇ, Muzaffer ORUÇOĞLU, Süleyman YEŞİL) ile 110 tutuklu er, 3 casusluk sanığı tutuklusu, 5 de tutuklu assubay bulunmaktadır.

Mamak'da siyasi tutuklular 1975'den bu yana üç yıldır, birer ikişer ayrı ayrı hücre ve koğuşlara konarak ve gerek birbirleriyle gerekse diğer bütün tutuklularla hertürlü irtibatları kesilerek, her ne suretle olursa olsun görüşme ve konuşmaları yasaklanarak, birbirlerinden ve kendileri dışındaki herkesten tam anlamıyla tecrit edilmiş bir halde tutulmaktadır. Aynı davadan yargılanan ve Mamağa gelmeden önce çeşitli askeri cezaevlerinde yıllarca birarada kalmış olan tutuklular iki yıldır birbirlerini görmemektedirler. Aynı cezaevi içinde kaldıkları halde bu tutukluların iki yıldır birbirlerinden haberleri yoktur.

Birer ikişer kişi ayrı ayrı hücre ve koğuşlara kapatılmış olan siyasi tutukluların, birbirleriyle ve herhangi bir tutukluyla her ne suretle olursa olsun konuşmaları yasaktır. Birbirleriyle, gardiyanlar veya idare kanalıyla bile kitap, dergi, gazate, eşya vb. alışverişinde bulunmaları, maddi yardımlaşmada bulunmaları, birbirlerine haber, mektup, pusula vs. göndermeleri yasaktır. Bazan, ziyarete çıkarken, kantine ve havalandırmaya çıkarken, koğuşların dışında bulunan ve gardiyanlardan izin alınarak çıkılan tuvalete giderken, koridorda uzaktan uzağa karşılaşmalar olur. Bu gibi durum-

larda, başı yere eğik veya ters tarafa çevirerek birbirini görmezden gelme yerine göz göze gelmeye, selamlaşmaya, hal hatır sormaya kalkışmanın, dayaktan küfür ve hareketler, bir oaha koridora, havalandırmaya ve kantine çıkarılmama yasağına kadar çeşitli cezaları vardır. Haziran 1976'da Süleyman YEŞİL, tekbaşına kalmakta olduğu koğuşun penceresinden karşı koğuşta kalan Aslan KILIÇ'a selâm verdi diye yüzbaşı Ertan KÜRKÇÜ yönetiminde bir manga asker tarafından dövülmüş, cop darbeleri ile gözlüğü ve saati kırılmıştır.

Kasım 1977'de, Ertuğrul KÜRKÇÜ ve Orhan ŞAVAŞÇI, çıkarılmakta oldukları 1 numaralı beton havalandırmada, Muzaffer ORUÇOĞLU ve Süleyman YEŞİL'in kaldığı 4. koğuşun bu havalandırmaya açılan penceresine baktıkları için bir ay süreyle havalandırmaya çıkarılmama cezasına çarptırılmışlar; ayrıca Ertuğrul KÜRKÇÜ'nün ziyaret dışında koridora çıkması tamamen yasaklanmıştır.

5. Koğuşta kalan Aslan KILIÇ'la 4. Koğuşta kalan Muzaffer Oruçoğlu ve Süleyman YEŞİL koğuş penceresinden konuştukları gerekeçesiyle 4 ve 5. koğuşun pencereleri Kasım 1976'dan Temmuz 1977'ye kadar 8 ay süreyle hiç açılmamak üzere çivilenerek kapatılmıştır.

Asker ve diğer tutuklular, siyasi tutuklulara ve onların koğuş pencerelerine bakarlarsa, siyasi tutuklularla selâmlaşır ya da konuşurlarsa, dayak, hücre hapsi, havalandırma ve ziyaret yasağı, meşruten tahliye haklarının yakılması gibi cezalara çarptırılmaktadırlar.

II) MAMAK ASKERİ CEZAEVİ, MHP'Lİ BİR YÜZBAŞI İLE, YAPTIĞI BASKI, EZİYET VE KANUNSUZLUKLARDA ONU SERBEST BIRAKAN VE DESTEKLEYEN, CEZAEVİNDE MHP PROPAGANDASI YAPILMASINA GÖZYUMAN BİR ALBAY TARAFINDAN YÖNETİLMEKTEDİR

1 — Mamak Ask. Cezaevinin 12 Mart dönemindeki ünlü işkenceci yönetim ekibi Albay M. Kemal SALDIRANER, Üsteğmen Burhan POTURNA ve Binbaşı Ayhan KUTLUER, 1974 yılı sonunda yerlerini Albay Mehmet UZUNER ve Tank Yüzbaşı Ertan Çiçek'den oluşan şimdiki yönetim ekibine bırakmıştır. O tarihten bu yana 4 yıla yakın bir süredir Mamak Askeri Cezaevini, birincisi müdür, ikincisi de iç emniyet amiri olarak bu ikili yönetmektedir. Cezaevinde görev yapan ve yüzbaşı, üsteğmen, assubayçavuş rütbelerinde bunlardan başka 6 subay daha vardır. Fakat bunların, Albay UZUNER ve Yüzb. E. ÇİÇEK ikilisi tarafından verilen görevleri yapmak ve nöbetleri dışında cezaevinin yönetimi ve cezaevindeki uygulamalarla ilgili olarak en küçük bir yetkileri, söz söyleme, görüş belirtme hakları yoktur.

Cezaevindeki bütün kanunsuzlukların, yolsuzluk ve yiyiciliklerin, tutuklulara yapılan baskı ve eziyetlerin sorumluları, Albay Mehmet UZUNER - YÜZB E. ÇİÇEK ikilisidir. Bu ikiliden birincisinin esas niteliği yiyicilik ve kitap düşmanlığı; ikincisinin esas niteliği MHP'lilik ve tutuklulara yapılan baskı ve eziyetleri bizzat yönetmek; ikisinin ortak niteliği ise; cezaevlerindeki bütün baskı, eziyet kanunsuzluk, yiyicilik ve yolsuzlukta suç ortaklığıdır.

2 — Bu ikiliden Yüzbaşı Ertan ÇİÇEK, MHP'li olduğunu ve MHP ve Ülkü Ocakları ile olan ilişkilerini cezaevi içinde gizlememektedir. Bu örgütlerle olan ilişkilerini, ülkücü faşistlerle cezaevinde toplantılar düzenleyecek kadar açık ve fütursuzca yürütmektedir.

Cezaevinde göreve başlar başlamaz gardiyanları Türkeş'in kitaplarını ve MHP'nin yayın organlarını almaya ve okumaya zorlamış; satınalmak istemeyenlere, gönülsüzlük gösterenlere kendisi dağıtmıştır. Bu konuda bir gardiyan 4. Kolordu Komutanına yazdığı şikayet mektubunda şunları söylemektedir: «Sayın Komutanım, Askeri Cezaevinde çok usulsüz ve kanunsuz işler oluyor. Yalnız bunları yapanların amir sıfatında olmaları yüzünden kimse birşey söyleyemiyor. Ertan Yüzbaşı burada Albaya dayanarak gardiyanlara baskı yapıyor. Gardiyanlara ana avrat küfrediyor. Ayrıca partizanlık ortaya koyuyor. Bir zamanlar gardiyanlara Türkeş'in kitaplarını dağıttı. Okutmaya zorladı. Askerleri gardiyanlara çattırıyor. Siville asker arasında döğüş yaptırıp gardiyanları suçluyor...»

Yüz. E. ÇİÇEK tarafından cezaevi içinde yürütülen MHP propagandası ve MHP'ye taraftar kazanma faaliyeti, sadece gardiyanlara dönük olarak yürütülmüyor. gardiyanlardan da çok ve onlara yönelik olandan daha yoğun bir şekilde, cezaevinde görev yapan askerlerle tutuklu askerler arasında yürütülüyor. Askerler arasındaki faaliyet, ast üst ilişkilerinin, emre uyma zorunluluğunun, disiplin ilkelerinin yarattığı korku ve itaat; askerlerin hak arama olanaklarının son derece kısıtlı ve hele hele Mamak Cezaevinde de tümünden gaspedilmiş olması gibi nedenlerle gardiyanlara yönelik olandan daha başarılı olmaktadır.

Tutuklu olsun görevli olsun askerler arasındaki faaliyet, Yüzb. E. ÇİÇEK'e bağlı, onun tarafından ve cezaevi içinde çeşitli imtiyazlarla donatılmış MHP'li askerlerin yeni gelenlere, siyasi tutuklulara düşmanlık ve yalana dolana dayalı aşağılık bir anti-komünist propaganda yapması ve onları «devlet düşmanı solculara, komünistlere karşı mücadele için milliyetçi saflar»a çağırmaları başlamakta; tehdit, santaj ve «milliyetçi mükafatlar» vaatleri ile devam ettirilmektedir. Çağrıyı, gönüllü veya gönülsüz kabul ederek MİLLET, HERGÜN gibi gazeteleri ve Türkeş'in kitaplarını satın alan, okuyan tutuklu askerler, dayaktan ve haftanın beşgünü devam eden yeni cezaevi inşaatında çalışmaktan kurtulmakta; koğuş kıdemlisi yapılmakta ve hizmetleri diğer tutuklulara yaptırılmaktadır. Görevli askerler ise, Onbaşılığa terfi ettirilmekte; daha az nöbete yazılmakta; her hafta sonunda çarşı iznine gönderilmektedir. Bunlardan, Ankara içindeki Ülkü Ocakları şubelerindeki eğitim çalışmalarına katılmak isteyenlere sivil elbise temin edilmektedir.

«Milliyetçi saflara katılma» çağrısını kabul etmeyen tutuklu askerler her fırsatta dövülürler; haftanın beş günü çalışmaya gönderilirler; cezaevi içindeki hertürlü angarya işe bunlar koşulur. Çağrıya uymayan görevli askerler ise bol bol nöbet tutarlar; hafta sonu çarşı izinlerinden yararlanamazlar.

Şu anda cezaevinde tutuklu ve tutuksuz askerler arasında MHP'nin propagandasının yapılması ve örgütlenmesi çalışmalarını, Yüzb. E. ÇİÇEK'in talimat ve yönlendirmeleri, destek ve teşvikleri ile, askere gelmeden önce Konya Ülkü Ocakları şube-

sine kayıtlı olan Hayri adlı bir Onbaşıyla Üsküdar Ülkü Ocaklarına kayıtlı olan Sarı Mustafa adlı bir asker yürütmektedir. Birincisi cezaevine gelir gelmez Yüzb. E. ÇİÇEK tarafından onbaşı yapılmıştır ve bugünlerde de çavuş yapılacaktır. İkincisi ise henüz yeni gelmiş olmasına ve boş onbaşı kadrosu bulunmamasına rağmen onbaşı yapılacaktır. Onbaşı ve çavuş olmanın, tutuklu ve tutuksuz askerler arasında propaganda yapmada, siyasi tutuklulara saldırı düzenleme ve onları tâciz etmede çok büyük önemi vardır.

MHP'li askerlerin cezaevi içindeki bütün görevleri, tutuklu ve tutuksuz askerler arasında propaganda yapmak, olay çıkartmak amacıyla siyasi tutukluları tahrik etmek; siyasi tutukluların ziyaretçileri ile olan konuşmalarını dinlemek ve yüzbaşıya rapor etmek, MHP aleyhinde konuşulmasını önlemek; Yüzb. E. ÇİÇEK'in siyasi tutuklulara saldırı ekibi olarak aportta beklemek, konuşmaları beğenilmeyen veya MHP aleyhinde konuşan tutuklu, ziyaretçi ve avukatları görüşme odasından çıkararak tartaklamak, küfür ve hakaret etmek, «bir daha gelersen fena yaparız» yollu tehditler savurmak... vb. Evet bunların cezaevindeki görevleri bunlardan ibarettir.

Yüzb. E. ÇİÇEK, cezaevinde göreve başlama-sından bir süre sonra, MHP Gençlik Kolları ve Ülkü ocakları Genel Merkezi kendisinden, 12 Mart döneminde Mamak'ta kalmış olan demokrat ve devrimcilerin ad ve ikametgâh, ev iş adreslerinin suçlarının, cezaevlerinin, hangi siyasî gruba mensup olduklarının, ana, baba, kardeş ve diğer yakınlarının ad ve adreslerinin listesini istemişler; O da liste çıkarmak yerine, siyasi tutukluların cezaevi

sicil dosyalarını bu faşist örgütlerin merkezlerine taşımıştır, birer suretlerinin oralarda çıkarılması için. Bu dosya götürüp getirme işlemi gardiyanlar ve cezaevinde görev yapan bazı askerler tarafından görölerek siyasi tutuklulara ve ziyaretçilerine bildirilmiştir. Bunlar, bu konuda bir adli veya idari soruşturma açılması halinde gerekirse tanıklık edebileceklerini belirtmektedirler.

MC Hükümetinin yıkılışına kadar Ankara Niğde Öğrenci yurdundan gelen faşistler Yüz. E. ÇİÇEK'i her onbaşı günde bir veya ayda bir cezaevinde ziyaret ederek odasında toplantı yapıyorlardı. Ziyaret günü olan Çarşamba günleri ziyaretçi kılığında ve ellerinde «Hediye» olduğunu söyledikleri paketlerle 28. tümen nizamiyeden geçerek cezaevine gelen bu MHP'li ve Ülkü Ocaklı faşistler; cezaevi nizamiyesinde E. ÇİÇEK tarafından karşılanıp içeri alınarak odasına götürölmekteydiler. E. ÇİÇEK'in odasında yapılan toplantılardan sonra ellerinde bu kez yeni ve değişik paketlerle tutuklu ziyaretçilerinin arasına karışarak cezaevinden ayrılmaktaydılar. Bu «ziyaret» ve toplantılar, Cumhuriyet Gazetesinde Mustafa EKMEKÇİ'nin birkaç kere yazmasına rağmen ve bütün ziyaretçilerin, gardiyanların, askerlerin ve diğer subayların gözü önünde MC Hükümetinin yıkılmasına kadar sürdürölmüştür.

E. ÇİÇEK, Mart 1976'da İstanbul Maltepe Ask. Cezaevinden Mamağa nakledilirken yaptığı ve «Hoşgeldiniz Konuşması» adını verdiği tehdit konuşmasında kendisini «Kontr - gerilla mı diyorsunuz ne diyorsunuz işe o örgüte mensup milliyetçi bir Türk subayı» olarak tanıtmıştır.

Bu «milliyetçi Türk subayı»nın MHP ve Ülkü

Ocakları gibi faşist örgütlere cezaevinden sağladığı bilgi ve destek, sadece yukarıda anlatılanlardan ibaret değildir. Daha sonra ayrıca belirteceğimiz gibi siyasi tutukluların ailelerine ve yakınlarına yazdığı ve onlardan gelen mektupları postaya ve kendilerine ya hiç verilmez, ya da en az 15-20 gün geciktirilerek verilir. Cezaevi posta eri ve gardiyanların gözlem ve tespitlerine göre bütün bu mektuplar Ülkü Ocakları Merkezine gönderilmekte, orada birer suretleri çıkarılmakta ve postaya veya tutukluya verilip verilmemesi de orada kararlaştırılmaktadır.

Aynı şey siyasi tutuklulara gelen kitap ve dergilere de uygulanmaktadır. Siyasi tutuklulara ziyaretçileri tarafından getirilen veya posta ile gelen kitap ve dergiler önce Ülkü Ocakları karargahı olan yurtlara götürülmekte, hangilerinin verilip verilmeyeceği oralarda yapılan «incelemeler» de kararlaştırılmakta; verilmeyeceği kararlaştırılanlar için tutuklulara «bizde öyle bir kitap ve dergi yok» denmekte; diğerleri ise aylarca bekletildikten sonra verilmektedir.

3 — Müdür Albay Mehmet UZUNER, cezaevindeki her türlü baskı, eziyet, kanunsuzluk, yiyicilik ve yolsuzluğun ikinci sorumlusu ve suç ortağıdır. Tutuklulara yapılan baskı ve eziyetlerin başında zorunlu olmadıkça kendisi görünmez. Baskı, kanunsuzluk ve eziyetleri, perde gerisinden ve bu işlerin militanlığını yüklenmiş olan Yüzb. E. ÇİÇEK eli ile yürütülür. Cezaevindeki asıl fonksiyonu yaptığı baskı, hakaret, haksızlık ve kanunsuzluklardan dolayı Yüzb. E. ÇİÇEK aleyhine, en başta tutuklular olmak üzere gardiyanlardan, diğer subaylardan ve askerlerden yükselen şikayetleri bastır-

mak ve etkisiz hale getirmek; böylece onun serbest ve korkusuz icray-ı faaliyet eylemesini sağlamak; ve cezaevine ayrılan tahsisatlarla kantin kurlarının bir kısmının E. ÇİÇEK'le kendisinin cebine inmesi işini düzenlemektir. Bir gardiyanın 4. Kolordu Komutanına yazdığı ve bir kısmını yukarıda aktardığımız şikâyet mektubunun devamında şöyle denmektedir: «...Cezaevinde taraflı işler ve yolsuzluklar oluyor. Buraya bir miktar para verildi. Ertan Yüzbaşı, Erol PİKDEMİR ve Albay o parayı yediler. Ertan Yüzbaşı altına bir araba çekti, adı taksitle görünüyor. Erol PİKDEMİR ve Albay 200 liralık malı 500 liraya fatura yaptırıp getiriyor. Mesela en basiti 30-35 liralık muslukları 50 liradan almış gösteriyorlar. Aynı malzemeyi gardiyan Şaban 200 liraya aldı...»

Burada şunu da belirtelim ki, bu şikayet mektubu Kolordu Komutanlığında hiçbir etki yapmamıştır.

Müdür Alb. Mehmet UZUNER yiyiciliğiyle doğru orantılı olarak şiddetli bir Komünizm düşmanı ve komünizme karşı çok hassas ve «uyanık»tır. Kendi deyimiyle, «komünizmi nerede ve hangi kılık altında görürse görsün hemen teşhis eder». Bu nedenle olacak, Münir AKTOLGA'ya gelen ve Amerikalı profesörce yazılmış, Amerikan Üniversitelerinde okutulmakta olan İngilizce Fizik kitaplarındaki formüllerin «Komünizm propagandası» ihtiva ettiğini keşfederek kitapları «tutukladı». Bu durumun sebebini soran M. AKTOLGA'nın annesine ise, «be hey odun kafalı, bu kitapların içi komünizm propagandası dolu. Komünizm benim yönettiğim cezaevine elbette öyle açık açık girmeye çalışacak değil ya! Bu kitaplardaki gibi Matematik-fızık ki-

tapları, formüller içinde girmeye çalışacak. Bunlar beynelmilel komünizmin ince taktikleri. Bunları senin gibi kaz kafalılar bilemez, anlayamaz» diyerek hakaret etti, odasından kovdu. (Müdür Alb. Mehmet UZUNER ne İngilizce ne de bir başka yabancı dil bilmediği gibi, cezaevi ile ilgili bir haber olmadıkça günlük gazete de okumaz. Münir AKTOLGA'nın annesi Muazzez AKTOLGA ise 25 yıllık öğretmendir). Muazzez AKTOLGA durumu ve kendisine yapılan hakaretleri bir dilekçe ile 4. Kolordu Komutanına bildirdi; Kolordu Komutanından hakaret ve kovmaya, yapılan işlemin keyfilik ve kanunsuzluğuna ilişkin en küçük bir tepki, uyarı gelmedi.. Fakat kamuoyuna duyurulursa gülünç duruma düşeceklerinden ve yapılan kanunsuzluk, baskı ve keyfilğin hangi boyutlara ulaşmış olduğunun anlaşılacağından çekinerek Fizik kitaplarının derhal içeri verilmesi emredildi.

Alb. UZUNER, kendisi hiç kitap, dergi, gazete okumaz ve tutukluların da okumasını istemez. Onlara, amirlerinin ve büyüklerinin sözlerini dinleyip tutmalarının yeteceğini; amirlerin ve büyüklerin herşeyi bildiklerini ve herşeyin doğrusunu yapacaklarını söyler. Fakat ille okumak isteyen olursa, asker tutukluların Saklambaç, Modern Gazete, Pazar, Kelebek gibi gazete ve dergilerle «Milliyetçi Neşriyat»ı okumalarını; Siyasi tutukluların ise, «Milli ve manevi değerlerimize sahiplik şuurunu geliştirecek tarihi menkıbe» kitapları ile «kutsal dinimizi, milli örf ve adetlerimizi öğreten neşriyatı» okumalarını tavsiye eder.

4 — M.S. Bakanlığınca yayınlanan 29 Haziran 1948 Tarih ve 48/4760 sayılı «Askeri Ceza ve Tutuk Evleri Talimatları»nın 2. maddesine göre, Ask. Ce-

za ve Tutukevlerinin subay personeli, «alay ve muadili adli amirliklere bağı cezaevlerinde 6 ayda bir», «tümen ve daha yukarı derecede adli amirlikler emrindeki ceza ve tutukevlerinde bir seneden evvel olmamak» ve makul bir süreyi de aşmamak kaydıyla inutlaka değiştirilirler. Mamak Ask. Cezaevinde yönetmeliğin bu maddesi Alb. UZUNER - Yüzb. E. ÇİÇEK iklisi dışında diğer bütün subaylara uygulandığı ve onlar bir ya da en çok iki yılda bir değiştirildikleri halde bu ikiliye uygulanmamaktadır. Bun ikili 4 yıla yakın bir süredir değiştirilmemektedir.

III) MAMAK ASKERİ CEZAEVİ, BİR BASKI, EZİYET VE KANUNSUZLUK YATAĞIDIR

1 — Zeki ORUÇEREL, 12 Mart döneminde Mamak'da kalmış olan birçok tutuklunun savunmasını üstlenmiş ve yürütmüş olan bir avukattır. Mamak cezaevindeki uygulamalarla ilgili olarak geniş gözlem, bilgi ve tecrübeye sahiptir. 1976 yılında Vatan Gazetesinde Mamak Ask. cezaevi ile ilgili olarak yazdığı bir yazıda şöyle diyordu: «Mamak Ask. Cezaevinde hangi konuda ve hangi meselede olursa olsun kanunsuzluk esas, kanunlara uygun hareket tâlidir». Bu sözle özetlenen kural, bu gün de aynen geçerlidir ve gerçekten Mamak Cezaevinde yönetimin temel ilkesi ve düsturudur.

Dayak, hakaret, küfür, tehdit ve eziyet, havalandırma, koğuş dışına çıkma ve pencere açma yasaktır gibi baskı, eziyet ve cezalar ise bu ilkenin özünü oluşturur. Mamak'da bunlardan bir veya bir kaçından «nasibini» almayan tutuklu yoktur. Da-

yak, hakaret, küfür, tartaklanma ile diğer yasak ve cezaların sebebi son derece basittir; veya hiç sebep yoksa, Ülkücü askerlerin tahrikiyle olay ve sebep yaratılır. 1977 Aralık ayında Oktay ETİMAN, koğuş tertip ve düzenini nizami ölçülere göre yapmadığı için Yüzb. E. ÇİÇEK ve dayakçı ekibi askerler tarafından dövülmüş; kitap, defter ve notları yerlere saçılarak çiğnenmiştir. Bu durumu, kaldıkları bitişik koğuşun kapısına vurarak ve bağırarak protesto eden Süleyman YEŞİL ve Muzaffer ORUÇOĞLU ise koğuşları basılarak zorla susturulmuşlardır. Yüzb. E. ÇİÇEK bu olaylar sırasında «burada kanun, yönetmelik, hak hukuk, anayasa, labayasa yoktur, Devlete ve kanunlara karşı geldikleri için buraya kapatılmış olanlar, bizden kanuni davranış beklemesinler» diye bağırmıştır.

Mayıs 1977'de Ertuğrul KÜRKÇÜ, ziyaret sırasında yüksek sesle ve yasak konuları konuştuğu için Yüzb. E. ÇİÇEK ve ekibi tarafından koridorda yolu kesilerek üzerine saldırılmış ve dövülmüştür.

Eylül 1977'de Orhan SAVAŞCI ve Ertuğrul KÜRKÇÜ'nün kaldığı arka koğuş, hücrelerine, havalandırmayı iyi temizlemedikleri gerekçesiyle Yüzb. E. ÇİÇEK ve ekibi tarafından baskın düzenlenerek küfür ve hakaret edilmiş; kitap ve defterleri yerlere saçılarak çiğnenmiş; Orhan Savaşçı tartaklanarak yerlerde sürüklenmiştir.

MC Hükümeti yıkılalı beri ve özellikle şu günlerde, yoğunlaştırılan başlıca tahrik ve olay çıkartma şekli ise, MHP'li erlerin her sabah 5.30 - 6.00 arasında siyasî tutukluların koğuş kapılarını tek-meliyerek «kalkın ulan» diye yüksek sesle bağır-maları seçilmiştir.

2. Yoklamalar: Bir diğ er eziyet biçimi ise, sabah, öğleden sonra ve akşam olmak üzere günde    kere yapılan yoklamalarda askeri tekmillerdir. Tekmillerde tutuklular sıraya dizilmekte ve bir onbaşının «rahat-hazırol-sağ a bak» komutu ile esas duruş a geçerek, sabah ve akşam isimleri söylenip çok yüksek sesle «buradaaa» diye; öğleden sonra ise, «sağ dan say» komutu ile «bir, iki... sondur komutanım» diye bağırmaktadırlar.

Asker kişi oldukları iddiasıyla ve üstelik koğuşlarda bir yada en çok iki kişi kaldıkları halde siyasi tutuklulara da uygulanan bu tekmiller, onlar için özel olarak bir eziyet ve işkence merasimine sokularak yürütülmektedir. Askeri Yargıtay 1975 yılında verdiğı bir kararda siyasi ve diğ er tutukluların askeri cezaevlerinde değıl, sadece ve ancak askeri mahkemeler karşısında «asker kişi» muamelesine tabi tutulacaklarını belirtmiştir. Askeri Ceza ve Tutukevleri Talimatı'nın «tutukluların uymaya mecbur oldukları hususlar» bölümünün «J» bendinde ise, «asker tutuklular asker olduklarını, sivil tutuklular askeri yargı önünde asker kişi olduklarını unutmamalıdır» diye yazmaktadır. Bütün bunlara ve hatırlatmalara rağ men bu «asker kişi» tekmilleri siyasi tutukulara ve hem de özel olarak eziyet şekline sokularak uygulanmaya devam edilmektedir. Siyasi tutukluların tekmilleri MHP'i onbaşılara verilmektedir. Bunlar, hazır ol-rahata geçme biçimini, esas duruş u beğenmediklerini söyleyerek yoklamadan önce ve sonra «talim» yaptırmaya kalkışmakta; teknil verirken alaycı ve tahrik edici hareketler yapmaktadırlar.

3 — Savunma Hakkının Yokedilmesi: a) Tutuklularla görüşmeye gelen avukatlara zorluk  ı-

karılmakta, küfür ve hakaret edilmektedir. Avukatlara yapılan «muamele» tartaklamaya ve bir daha gelmemeleri için tehdit etmeye kadar vardırılmaktadır.

b) Cezaevine giriş ve çıkışta avukatların üstleri, çantaları aranır. Avukat görüşmeleri, iki katlı bir cam perde ile ikiye bölünmüş kabinlerde ve Yüzb. E. ÇİÇEK komutasında iki gardiyan ve iki onbaşidan oluşan bir ekibin nezareti altında yapılır. Cezaevi ve askerî yargılama usulü kanunlarına göre avukat görüşmeleri, cezaevi yöneticileri ve personeline asla dinlenemez. Fakat Mamak'ta Yüzb. E. Çiçek, 2 gardiyan ve 2 onbaşı tarafından dinlenmek bir yana, ayrıca konuşmalara müdahale edilir. «Dava dışı konuşmaları» istenir avukat ve sanıktan. Bu «dava dışı», «dava içi»liğin hiçbir ölçüsü kuralı yoktur. Neyin, hangi konuşmanın «dava dışı», ya da «içi» olduğunu Yüzb. E. Çiçek tayin eder. Konuşmaları beyenimleyen veya «dava dışı» ilân edilen sanık ve avukat, o-muzlarında hazır bekleyen bir onbaşı ve bir gardiyan tarafından görüşme odasından zorla çıkarılırlar.

c) Mamak'da Askeri Yargıtay dahil mahkemelerde yapılacak savunma ve verilecek dilekçeler, en az iki gün önceden idareye verilerek Yüzb. E. ÇİÇEK'e kontrol ettirilmedikçe ve kontrol sonucu «sakınca yoktur». «mahkemeye verilebilir» izni ver-medikçe cezaevinden dışarı çıkartılmaz ve mahkemeye götürülemez, gönderilemez. «Sakıncalı» bulunan savunma ve dilekçelere el konur.

d) Tutuklularla avukatlar arasında, davalara ilişkin belge alışverişine ya hiç müsaade edilmez; ya da bu belgeler avukat ve sanığa duruşmaların, sa-

vunmanın vakti geçtikten sonra verilir. Bunun için belgeler «kontrol ediliyor» diye aylarca bekletilir.

e) Aynı davadan tutuklular birbirlerinden ayrı koğuş ve hücrelere konarak ve tertürlü alışveriş ve ilişkileri yasaklanarak, ortaklaşa savunma yapma hakları, belge ve bilgi bakımından birbirlerine yardımcı olmaları önlenir.

4 — Hasta olan siyasi tutuklular hastahaneye gönderilmemektedir : Mamak Cezaevinde tutukluların sağlık işlerine, 6 ayda bir değiştirilen pratisyen doktorlar bakmaktadır. Her doktor gelişinde, Yüzb. E. ÇİÇEK ve Albay M. Uzuer tarafından, siyasi tutukluları, zorunlu bile olsa hastahaneye sevk etmemeleri tembih edilmektedir. Doktorlar, Hekimlik yeminlerini hatırlayarak ve vicdanlarının sesini dinleyerek bu tembihe uymayıp siyasi tutukluları hastahaneye yazsa bile sevk kağıdı Müdür Albay UZUNER tarafından imzalanmadığı için yine götürülemezler. Bazı doktorlar bu gibi durumlarda mesleki onurları zedelendiği ve mesleğini yapamaz duruma düşürüldüğü gerekçesiyle Kolordu Komutanlığına başvurarak cezaevinden ayrılmaktadırlar.

5 yıldır tüberkülozdan hasta olan Orhan SAVAŞÇI cezaevi doktoru tarafından dört kere hastahaneye yazıldığı halde, ancak beşinci yazılıшта ve o da hastalığının ciddi derecede ilerleme kaydetmesi üzerine götürülmüştür.

Hastahane de ise doktorlara, Yüzb. E. ÇİÇEK tarafından, «bunlar komünist anarşist idam mahkumlarıdır; bunu bilerek muayene ve muamele edin» denerek, doktorlar manevi baskı altına alınmaktadır. Bu manevi baskı ve tehdit nedeniyle, hastalığı, hastanede yatma zorunluluğunu gerektirecek

derecede ilerlemiş olan Orhan SAVAŞÇI'yı doktorlar yatırmaya cesaret edememişlerdir.

1976 Ağusuosunda apandisti patlayan Aslan KILIÇ hastaneye 5 gün bekletilerek ve komaya girdikten sonra götürülmüştür. Hastanın niçin bu kadar geç ve ölüm tehlikesinin son anına kadar bekletilerek getirildiğini soran Gülhane Askeri Hastanesi 1. Hariciye servisi doktorları tabip binbaşılar Mustafa ÇIKMAZ ve Sami UYSAL'a Yüzb. E. ÇİÇEK tarafından, «bu hasta idam mahkumu bir komünist anarşisttir; biz hapishaneciyiz ve sizin gibi düşünemeyiz» cevabı verilmiştir. Halen Aslan KILIÇ, ilkinden sadece iltihabı temizlenebilen ve alınamayan apandistin alınması için doktorlar tarafından ikinci kere ameliyata istendiği halde ne bu ameliyat için ve ne de had safhaya ulaşmış olan sinüzit hastalığının tedavisi için hastahaneye götürülmemektedir.

Boğazındaki ileri derecede iltihabın etkili ve uygun ilacının tespiti için kültür yapılması amacıyla cezaevi doktoru tarafından 6 ay içinde 5 kere hastaneye yazılan Münir AKTOLGA hastaneye götürülmemiş; en sonunda boğaz mikropları cezaevi doktoru tarafından bir pamuğa (alınarak) ziyaretçisine verilmiş ve kültür, dışarıda ziyaretçisi tarafından yaptırılmıştır.

Aynı şekilde bel ağrısından ve gözden Oktay ETİMAN, kalp ve romatizmadan Yusuf KÜPELİ, diştten Muzaffer ORUÇOĞLU ve Ertuğrul KÜRKÇÜ defalarca hastaneye yazıldıkları halde kimi götürülmemiş, kimi ise bir kere götürülmüş, fakat doktorlar baskı altına alınarak doğru ve tam bir teşhis, tedavi için gerekli muayenenin yapılması önlenmiştir.

5.Mamak Cezaevinde, seks yayınları ile faşist yayınlar hariç, muhafazakar, liberal, sosyal demokrat, sosyalist, vs. vs. her türlü kitap, haber ve sanat dergileri, gazete «sakıncalı ve cezaevine girmesi yasak» yayındır.

Haklarında hiçbir toplatma ve yasaklama kararı olmasa bile ve dışarda serbestçe satılmalarına rağmen, Mamak Cezaevinde, her türlü ilerici, demokrat, devrimci ve sosyalist kitap, dergi ve gazete «yasak ve sakıncalı» yayındır. Ziyaretçiler tarafından getirilen veya posta ile gelen bu tür kitap ve dergilere, tutuklulara verilmemeleri bir yana, idarece imha edilmek üzere elkonmaktadır. Gardiyanlar, ise hiçbir mahkeme ve adli makam kararına dayanmayan ve kendini yargı organı yerine koyarak yapılan bu kanunsuz elkoymalarla toplanan kitapların Ülkü Ocakları ve MHP merkezine gönderildiğini söylemektedirler.

YANKI, 7 GÜN, Milliyet SANAT DERGİSİ, VARLIK, TÜRK DİLİ, TÜRKİYE YAZILARI, DÖNEMEÇ, ÖZGÜR İNSAN, MEYDAN, OLUŞUM gibi haftalık veya aylık sanat ve haber dergileri yakın zamana kadar «sakıncalı yayın» sayılarak verilmiyordu. Son dört aydır ise, «sakıncalı» oldukları söylenmemekte, fakat «tetkik ediliyor» diye aylardır bekletilmektedirler. Bugün yukarıdaki dergilerin Aralık 1977, Ocak ve Şubat aylarında çıkan sayıları 3 aydır «tetkik»de bekletilmektedir.

Aynı şekilde sıradan roman, şiir ve hikâye kitapları, üniversitelerde okutulan tarih ve ekonomi kitapları da yine aylardır «tetkik» de bekletilmektedir.

Günlük gazeteler konusunda da durum kitap ve dergilere uygulanan işleminden farklı değildir. Si-

yasi tutukluların aldirttiklari günlük gazeteler  n-
ce yüzb. E.    EK tarafından  tetkik  edilir.   in-
de cezaevi ile ilgili haber veya yazı bulunan gazete-
lerle, Yüzb. E.    ek'in  sakıncalı  bulduğu yazı-
lar ihtiva edenler tutuklulara verilmez. Verilmeme
sebebi olarak da, ya  b fede (gazetelerin satın alın-
dışı bayide) o gazete kalmadı ı  söylenir; ya da o
gazetelerin  cezaevi  inde okunması  uygun g -
r lmeyen haber ve yazı ihtiva ettiği   in verilmedi-
 i  bildirilir.  Sakıncalı  haber ya da yazılar ceza-
evi ile ilgili olan veya MHP aleyhinde olan yazı ve
haberlerdir. Bu  l   lerle  sakıncalı  lık engeline
takılan gazeteler Cumhuriyet, Milliyet ve Politika
gazeteleridir.

Asker tutukluların bu dört gazeteyi almaları
ise, Yüzb. E.    EK tarafından tümden yasaklan-
mı tır. Bir seferinde bu yasa a uymayarak Vatan,
Milliyet ve Cumhuriyet gazeteleri aldıran Mazhar
ve Atill  adlı iki tutuklu asker yüzb. E.    ek ta-
rafından,  ni in bu komünist gazeteleri alıyorsu-
nuz  diye sorguya çekilerek d v lm  lerdir. Halen
Milliyet'te yayınlanan  niversitelerarası Giriş Sı-
navına Hazırlama Derslerini takip etmek üzere bu
gazeteyi almak isteyen asker tutuklular, bu yasak
nedeniyle Milliyet alamamaktadırlar.

6. Siyasi tutukluların mektupları ya hiç gün-
derilmemekte veya verilmemekte, ya da 15-20 gün
ge iktirilerek verilmekte veya gönderilmektedir.
Geç gönderilen ve verilen mektupların,  lk  Ocak-
ları merkezinde suretlerinin çıkarılması   in gecik-
tirildi i; hiç verilmeyenlerin ise  lk  Ocakları mer-
kezinde alıkond  u söylenmektedir.

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

Fiyatı : 7,5 TL.